

Основные меры поддержки, принятые государством, следующие:

- С 1 января 2020 года в срок на три года субъекты микро и малого бизнеса освобождены от уплаты налогов на доходы.

В целях снижения административной нагрузки на бизнес:

- С 1 января 2020 года в срок на три года введен мораторий на проведение проверок малого и микропредпринимательства.

В 2021 году для поддержки бизнеса разработаны следующие меры:

- Внедрение специального режима розничного налога;

- Предусмотрена отсрочка на оплату банковских займов и микрокредитов субъектами МСБ в пострадавших, от пандемии коронавируса, отраслях;

- Продление периода субсидирования процентных ставок по кредитам для МСБ в пострадавших сферах экономики;

- Распространение инструмента гарантирования АО «ФРП «Даму» на Программу льготного кредитования Национального Банка для субъектов предпринимательства [4].

- В 2021 году на реализацию «Дорожная карта бизнеса 2025» в бюджете Карагандинской области предусмотрено 7 млрд тенге, что в 2,5 раза больше прошлого года.

Пандемия дала толчок развитию электронной торговли. Предприниматели быстро перестроились на эту нишу, в результате по итогам 2020 года товарооборот интернет торговли вырос в 4 раза и составил 32,5 млрд тенге [5].

Переход к цифровой экономике диктует необходимость выбора качественно новых подходов к управлению системой экономической безопасности предприятия (и рисками в том числе), с акцентом на развитие сетевых способов передачи информации. В настоящее время данные уже стали определённой формой капитала, а их накопление, формирование и грамотное использование требует взаимного сотрудничества государственных институтов, бизнеса и гражданского общества.

Список литературы

1 Борок, И.Г. Экономико-правовое обеспечение экономической безопасности предпринимательства в условиях цифровой трансформации: монография / И.Г. Борок, Л.П. Васильева, А.П. Соколов. – Курск: Изд-во ЗАО «Университетская книга», 2020. – 243 с.

2 Бюро национальной статистики агентства по стратегическому планированию и реформам Республики Казахстан [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <https://stat.gov.kz> (Дата обращения: 19.10.2021).

3. Борок, И.Г. Внешние механизмы обеспечения экономической безопасности сектора малого и среднего бизнеса / И.Г. Борок // Экономическая безопасность России: проблемы и перспективы: сб. матер. IX Междунар. научно-практич. конф. – НГТУ: Н. Новгород, 2021. – С. 24-28.

4. Национальная палата предпринимателей Республики Казахстан «Атамекен» [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <https://atameken.kz/ru> (Дата обращения: 19.10.2021).

5. Аппарат акима города Караганды [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <https://www.gov.kz/memleket/entities/akimat-karagandy?lang=ru> (Дата обращения: 20.10.2021).

Электрондық сауданы мемлекеттік реттеу

З.А.Ескерова¹, А.А.Дәріғұл²

¹Менеджмент кафедрасының аға оқытушысы, э.ғ.м

²«Менеджмент» мамандығы бойынша 1 курс студенті

^{1,2} академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Қарағанды қ.

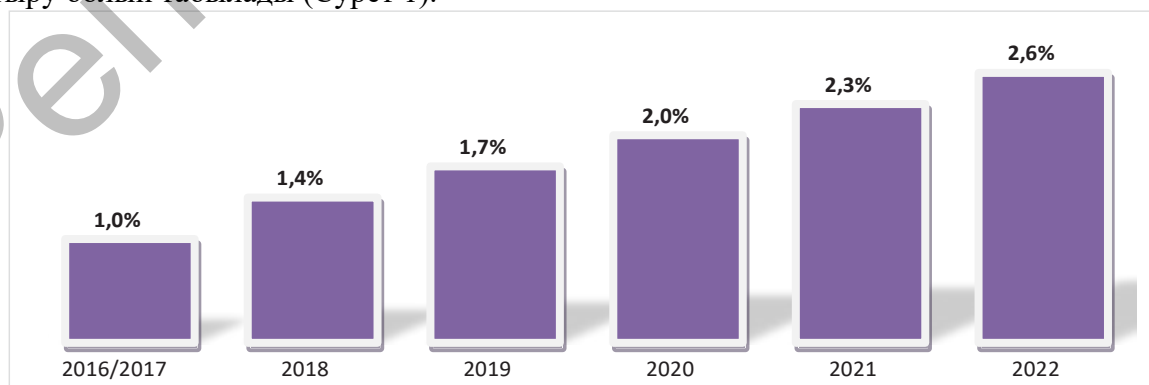
Түйіндеме:Мақалада қазіргі уақытта мемлекеттің әлеуметтік – экономикалық дамуындағы маңызды тиімді құралы ретінде электрондық сауданың рөлі туралы заманауи түсіндірмелер және оның динамикалық дамуы талданған. Сондай-ақ осы электрондық сауданың дамыту және қолдау бойынша мемлекеттік жүзеге сырылып жатқан шаралары қарастырылған. Жалпы, әлемдік нарықта электрондық коммерцияға деген сұраныс көп. Сондықтанда барлық мемлекеттер осы нарықта өз орындарын алуға және жаңа мүмкіндіктерді пайдалануға тырысуда. Электрондық коммерция бөлшек сауданы жандандыруға, бәсекеге қабілеттілікті арттыруға, сайып келгенде бүкіл экономиканы дамытуға мүмкіндік беретін драйверлердің бірі болып табылады.

Түйінді сөздер: электрондық сауда, мемлекет, мемлекеттік басқару, цифрлық экономика

Цифрлық экономика адамдардың өмір сүру жағдайларын және олардың экономикалық мінез-құлқын өзгертеді. Яғни ол бизнес субъектілердің іскерлік мінез-құлыққа және ортаның жаңа мүмкіндіктеріне басты назар аударады.

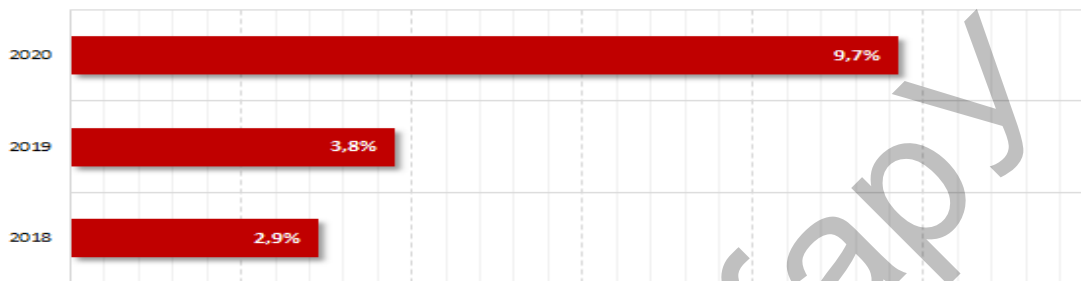
Мемлекеттің дамуын және оның бәсекелестік ортасын қамтамасыз ететін маңызды салалардың бірі ол – кәсіпкерлік, оның ішінде электрондық сауда екенін бізге мәлім. Электрондық сауда бүгінгі күні кәсіпкерліктің ең белсенді дамып келе жатқан форматтарының бірі болып табылады. Өйткені ол елдегі экономикалық өсуге ықпал етеді, сондай-ақ бәсекелестікті ортаны қалыптастырады, инновациялық қызметті дамытуға, көптеген әлеуметтік мәселелерді шешуге көмектеді. Жалпы статистикалық мәліметтерге сүйенсек, әлемдік экономиканы жаһандық цифрландыру электрондық сауда нарығының жыл сайын 11% - дан астам өсуін қамтамасыз етеді. Сондықтанда мемлекет электронды сауданың дамуын және қолдауын қамтамасыз ету үшін көптеген бағдарламаларды жүзеге асыруда. Оларды атап өтетін болсақ «Қазақстан - 2050» стратегиясы, «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы, «Бизнестің жол картасы-2025» бизнесті қолдау мен дамытудың мемлекеттік бағдарламасы, ҚР сауданы дамытудың 2021-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы және т.б.

«Цифрлық Қазақстан» Бағдарламасына сәйкес нысаналы индикаторларының бірі 2022 жылға дейін бөлшек сауданың жалпы көлемінде электрондық сауда үлесін 2,6-ға дейін арттыру болып табылады (Сурет 1).

Сурет 1. Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасының мақсатты индекстері
Ескерту - Қазақстандық интернет-бизнес ассоциациясының деректері негізінде құрастырылды

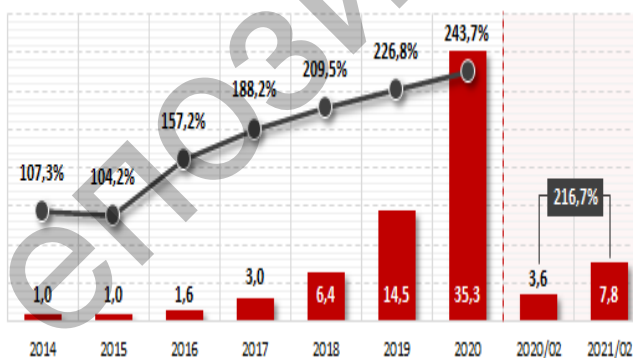
Осыған сәйкес, Қазақстанда электрондық сауда нарығының даму қарқыны жоғары. Соңғы үш жылда COVID-19 пандемиясының әсерінен бөлшек сауданың жалпы көлеміндегі e-trading үлесі айтарлықтай өсті. Мәселен, егер 2018-2019 жылдары электрондық сауданың үлесі тиісінше 2,9% - ды және 3,8% - ды құраса, 2020 жылы ол 3 есе дерлік өсіп, 9,7% - ға жетті (Сурет 2) .

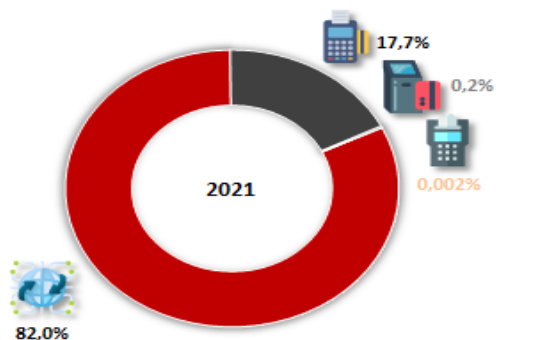
Ranking.kz Digital Almaty 2021 және ҚР сауданы дамытудың 2021-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасының деректері негізінде

Сурет 2. ҚР - дағы бөлшек сауданың жалпы көлемінен электрондық сауданың үлесі

Қазақстандағы электрондық сауда ішкі және сыртқы сауданың, қолма-қол ақшасыз төлемдердің дамуы мен көлемінің ұлғаюына, бизнес шығындарын қысқартуға және көлеңкелі айналымды барынша азайтуға ықпал етеді. Жалпы шағын және орта бизнес қолма-қол ақшасыз төлем режиміне көшуде. Мысалы, MasterCard — tap on Phone халықаралық төлем жүйесінің сервисі-шағын және орта бизнес кәсіпорындарына смартфон арқылы терминал ретінде пайдалана отырып, онлайн төлемдер қабылдауға мүмкіндік береді. Қолма-қол ақшасыз төлем динамикалық дамуын келесі суреттерде көрсетілген.

Сурет 3. Қолма-қол ақшасыз төлемдер / трлн тг

Сурет 4. Операцияны жүргізудегі қолма-қол ақшасыз төлемдер. Қаңтар-ақпан

Ескерту – Ranking.kz деректер бойынша

Жоғарыда көрсетілген деректерге сәйкес, мемлекеттің әлеуметтік – экономикалық дамуында электрондық сауданың мағыздылығы өте зор. Сондықтанда мемлекет өз тарапынан бұл саланы дамытуда көптеген қолдаушылық шаралар жүзеге асырылып жатыр.

Мысалы, 2019 жылы бизнес ортаны дамыту және сауда қызметін реттеу мәселелері бойынша заң қабылданған. Онда электрондық сауданы одан әрі дамыту жөніндегі жүйелі шаралар қарастырылған. Атап айтқанда, электрондық сауда ұғымы заңнамалық деңгейде бекітілген. Ол тауарлар мен қызметтер саудасын қамтиды. Тұтынушылардың құқықтарын қорғау институты күшейтілді. Енді сатып алушы электрондық саудада әдеттегі саудадағыдай шамада қорғалған. Тауарларды экспортқа декларациялау тәртібі оңайлатылды. Яғни, электрондық саудаға қатысушылардың құқықтары мен міндеттерінің шектері айқындалды.

Сондай-ақ, Қазақстанда 2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап интернет-дүкендердің иелері «Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде табыс салығы мен корпоративтік салықты төлеуден босатылды. Салық жеңілдігін алу үшін кәсіпкерге төмендегідей шарттарды сақтау қажет:

- тауар үшін есеп айырысу қолма-қол ақшасыз тәсілмен жүргізілуі тиіс;
- келісімшарт онлайн-режимде жасалуы тиіс;
- жеке жеткізу қызметі немесе тауарды тасымалдауды, жіберуді жүзеге асыратын тұлғамен жасалған шарт болуы қажет.

Бұл ретте, тауарлардың электрондық саудасын жүзеге асырудан түскен табыстар заңды тұлғаның жылдық жиынтық табысының немесе жеке кәсіпкердің салық кезеңінде жиынтық алынған табысының кемінде 90% құрауы маңызды.

Қорытындылай келе, электрондық сауда экономиканың одан әрі өсуіне серпін береді және біз оның біртұтас экожүйе ретінде дамуы үшін бар күшімізді салуымыз керек. Отандық нарықтың әлеуетін арттыра отырып, транзиттік мүмкіндіктерді тиімді пайдалану керек.

Әдебиеттер тізімі

1. "Цифрлық Қазақстан" мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 12 желтоқсандағы № 827 қаулысы.

2. www.ranking.kz

Қазақстанның көлік-логистикалық жүйесін дамытудағы экономикалық басқару

С.К.Ержанова¹, Б.Е.Айғожин²

¹ Менеджмент кафедрасының доценті, э.ғ.к.

² «Мемлекеттік және жергілікті басқару» мамандығы бойынша 1 курс магистранты
salta_27@mail.ru, aigozhin90@mail.ru

^{1,2} академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Қарағанды қ.

Түйіндеме: Қазақстандағы көлік-логистикалық жүйесінің қазіргі ахуалы, дамытудың жолдары және экономикалық көрсеткіштері ұсынылған. Дамытуға қатысты жауапты орындаушылар мен орындау мерзімдері қарастырылған.

Түйінді сөздер: көлік-логистикалық жүйе, экономика, инфрақұрылым, тасымалдау көрсеткіштері, тиімділік.

Көлік саласының қызметтері шикізат пен ресурстарды өндіру мен қайта өңдеуден бастап, дайын өнімді түпкілікті тұтынушыға, оның ішінде сыртқы нарықтарға жеткізуге дейін өнім өндіру мен тұтынудың әрбір кезеңінде қажет.

Көлік қосылған құн мен өндірістік шығындар тізбегін қалыптастыруға үлкен үлес қосады және осылайша өнімнің бәсекеге қабілеттілігіне және тұтастай алғанда мемлекет экономикасына айтарлықтай әсер етеді. Бұл ретте көлік саласының жұмыс істеуі халық пен